

Un gran mapa de 1888

Josep Tarrés

El llibre *Las Guillerias* de Juli Serra descriu el viatge –amb explicació de costums, esdeveniments, descripcions i anècdotes– que aquest tinent topògraf de l'exèrcit va fer a final del segle XIX durant els treballs de l'aixecament del *Plano de las Guillerias*. Aquest mapa abasta tota l'àrea compresa per Hostalric-Santa Coloma de Farners-Anglès-Sant Feliu de Pallerols-Sant Pere de Torelló-Vic-Sant Celoni-Hostalric i, per tant, el seu nom més adient és *El mapa del Montseny, les Guillerias i el Collsacabra*. Juli Serra 1888.

Fins avui, es coneixia aquest mapa en una escala de 1:50.000 (1,20 metres d'alçada per 0,90 m d'amplada). Els cartògrafs només es referien a aquesta versió. Però, durant la recerca, conjuntament amb Emili Rams, del llibre *Un viatge per les Guillerias i el Montseny* –amb el text complet de *Las Guillerias* de Juli Serra– vàrem trobar l'article «El plano de las Guillerias» de la *Revista de Gerona* de l'any 1890. L'autor desconegut de l'article (possiblement Botet i Sisó) diu textualment: «Haremos observar que figuran en el plano, cuya escala

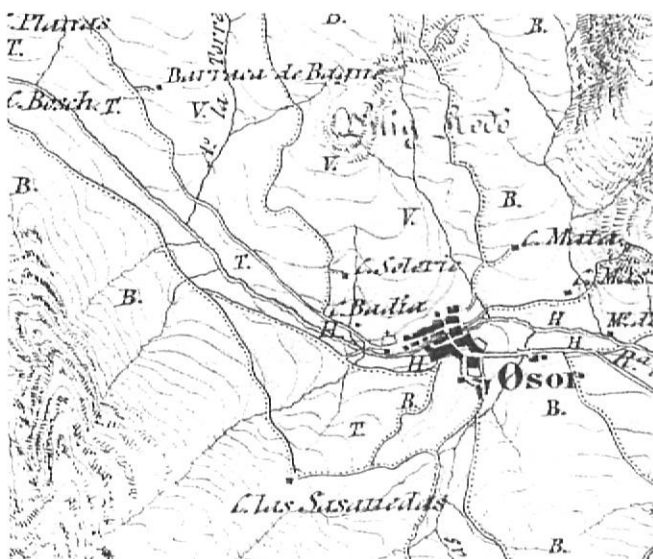
Fragments del mapa de Juli Serra.

es de 1:20.000 y de 20 metros la equidistancia de sus curvas de nivel, todos los caminos hasta los mas insignificantes, todos los arroyos, barrancos, torrentes, etc., señalándose la clase de terreno: monte, huerto, matorral, bosque, etc., que en cada punto lo constituye, y no olvidando detalle alguno digno de especial mención».

La recerca del mapa als arxius militars va començar a l'Archi-vo General Militar de Segovia i va continuar al Centro Geográfico del Ejército quan esmentaven que al seu Archivo Cartográfico es conservaven dos exemplars del *Plano de las Guillerias*, un imprès a escala 1:50.000 i un altre manuscrit a escala 1:20.000. Nou mesos després d'iniciar-se els contactes als arxius militars s'aconsegui una còpia del *Mapa del Montseny, les Guillerias i el Collsacabra*. Juli Serra 1888 (escala 1:20.000). Aquest «gran» mapa consta de 24 fulles (40 x 60 cm.) que ajuntades fan 2,40 metres d'amplada per 2,80 d'alçada.

Dues expedicions per fer el treball de camp –la de Juli Serra es componia de més de 20 militars durant vuit mesos– havien d'aconseguir un bon mapa. Diferents coneixedors de la zona així ho assenyalen. La toponímia, la completa representació de masies, fargues, mines, camins... fan del mapa un bon document per a estudiosos i amants de la zona. Això es pot comprovar en les dues reproduccions que s'inclouen: la corresponent al mapa 1:20.000 segurament és la primera vegada que es fa pública. L'excel·lent descripció de l'estat del territori, amb el detall dels seus usos, a final del segle XIX ha de contribuir a la conservació del patrimoni natural de les Guillerias.

Josep Tarrés i Turon és professor del Departament d'Arquitectura i Enginyeria de la Construcció, UdG.

Agraïments: Archivo General Militar de Segovia; Centro Geográfico del Ejército; Biblioteca de la Universitat de Girona; Departament d'Arquitectura i Enginyeria de la Construcció, UdG; Centre Excursionista de Catalunya; Centre Excursionista Famers.